

**VRBIS HIEROSOLY-//m[a]e, Templiq[ue] in ea origo, &
ho//rum rursus excidium, profana-//tio, aliaeq[ue] uariae
fortuna**

Langen, Rudolf von

Coloniae, Jan. 1517

VD16 L 341

De superioris ciuitatis, id est arcis ad quam Iudæi superstites, cum ducibus suis confugerunt, expugnatione, ac uniuersæ Hierosolymæ incensione & euersione. Capitulum quartumdecimum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71344](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71344)

Euolutis enim temporū curriculum, id est annis quingentis & sexaginta, eodem mense dieq; id est decima Augusti, quo illud primum Salomonis Chaldæi incēderant, & istud est a Romanis concrematum. In hanc autem nouissimam templi euerfionem, & urbis, quæ secundo Vespasiani facta est anno, fluxerunt a quintodecimo Tyberij anno, qui euangelicæ prædicationis exordium fuit, anni duo & quadraginta. A captiuitate autem quam perpessi sunt sub Antiocho, & tēpli profanatione, ducenti triginta & nouem. Porro a Darij secundo anno, sub quo rursus est ædificatum, anni quingenti nonaginta. A prima autem ædificatione templi sub Salomone, mille ducenti scđm Eusebij & sancti Hieronymi supputationem, licet alio prædicta numero Iosephus supputare conetur.

Eusebius
Hierony.
Iosephus

¶ De superioris ciuitatis, id est arcis ad quam Iudæi superstites, cum ducibus suis confugerunt, expugnatione, ac uniuersæ Hierosolymæ incensione & euerfione,

¶ Capitulum quartumdecimum.

Estabat exusto cum porticibus suis tēplo, superior ciuitas, ad quam seditiosissimi latronesq; confugerant, expugnanda. Hæc in Maccabæorum libris, alijs

Maccabæorum lib.

q̄ multis scripturæ libris arx dicta est, & quasi tantæ
urbis capitolium, quæ templo ponte fuit coniuncta,
& porta. Hic iterum Cæsar exoratus, iam a tyrannis
ad colloquium cum eis habendum affuit, singulari
qua cunctos pietate & clementia superauit, ciuitas
tem adhuc seruare desyderans. Multa illi aduersum
latrones & seditiosos dicta, increpata uehementer Iu-
dæorum pertinacia, & Romanorum declarata uir-
tus, aduersus quam nec innumerabilis plurimarū gen-
tium multitudo præualere potuit, non oceani ob-
stare profunditas, non Germanorum proceritas res-
pugnare, nec Afrorum astus obsistere, quin coacti
sint signa Romana tenerari. Se uero proculdubio
insanire, & amentes esse, qui exusto cum amplis por-
ticibus augustissimo templo, se ciuitatemque (offe-
rentibus id uictoribus) seruare nollent. Sed ubi de
pace, & deditioe non conuenit, Cæsar uehemen-
ter iratus, belli legibus utendum censuit, ciuitatem
diripere, atque militibus inflammare, permittens.
Illi non segnius postero die insigniora & speciosio-
ra urbis loca incendunt, trucidata inter hæc innum-
merabili Iudæorum multitudine, quæ per urbis rui-
nas latitabat, & quæ ob famem, & inediam, quibus
confecti fuere, fugere in superiorem non ualebāt ciui-
tatem. Extruxit non minus Cæsar magna difficultate,
in uallibus quibus superior ciuitas muniēbāt aggeres, ut
ad motis arietibus ceterisque machinis, muræ turreſque p̄frin-
geret. Interea quædam ex sacerdotibus salutis fide suscepta,
sele Cæsari dedit, tradita sibi (ut Iosephus ait) milia & p̄-

ciosa (quam flammis extulerat templi) supellectile.
 Candelabra duo, mensas, crateras, & pateras, omnia ex
 auro solido & puro facta. Vela insuper, & uelata pon-
 tificum indumenta, uasaque plurima, diuino olim cultui
 dedicata. Verum aggeribus iam perfectis, septimo Se-
 ptembris die, operis autem incepti decimo octauo, ma-
 chinas Romani magno conatu & impetu admone-
 bant, quarum impulsu terribili, cum magna murorum
 pars cecidisset, nonnullaeque fuissent subrutae turres, pro-
 pugnatore & qui his fuere locis praesidio Iudaei, dis-
 fugiunt. Tunc demum tyrannos Simonem & Ioannem
 (accepto praeter spem fugae suorum nuncio, Insuper
 quia totus ab occidente murus uel machinarum corru-
 isset) ingens timor inuasit, & qui paulo ante crudelissi-
 mi ac sui opinione tumidi & inflati fuere, iam humi-
 les adeo ac tremantes uidebantur, ut miserrima eorum
 conditio posset apparere, diffugiētibz a se etiam un-
 dique quos antea fidissimos habuere pugnantibus.
 Unde & diuina uirtute qua infaelices praemebantur,
 factum esse non dubium est, ut fugientium tantus oc-
 cuparet animos patior, ut fallente metu hostes in tur-
 ribz quae inexpugnabiles uidebantur, sese uidisse nu-
 ciant, omnemque (ut diximus) murum, ad occidentem
 partem ciuitatis subuersum, cum uix infirmiora mu-
 rorum ac turrium Romana uirtus perfregisset, Tres
 enim fuere turres, quas nullae machinarum uires uale-
 bant subuertere, & quae non nisi fame capi potuere.
 De his tamen tyranni degeneri quodam metu diuini
 percussi descendunt. Romani igitur in muris quibus

bus machinas admouerant, adhuc laborantes, turres
 quas uiribus non poterant, hostium desertione cape-
 runt. Irruētes igitur in ciuitatem Romani, omnem eā
 occuparunt, qua præter spem & sine sanguine capta,
 ingenti lætitiā exultantes, signa sua in turribus collo-
 carunt, ut tertij & septuagesimi psalmi uaticinium, q
 hanc ultimam vastationem manifeste præcinit, im-
 pleretur. Sic enim canit psalmus, Vt quid domine re **Psal. lxxiij**
 pulisti in finem, & post uersus paucos. Posuerunt sig-
 na sua signa, & non cognouerunt, sicut in exitu sus-
 per summū, & cætera multa quæ diuo Augustino in- **S. Aug.**
 terpretante, de hac sunt desolatione descripta. Caput
 itaq; urbem Titus (Tranquillo teste) natali filię suæ **Tranquillus**
 die, tanto militum gaudio, ac fauore, ut in gratulatio-
 ne imperatorem eum consalutauerint. Ait præterea
 idem autor eundem in hac nouissima Hierosolymorū
 oppugnatione, duodecim hostium propugnatores to-
 tidem sagittarum ictibus confecisse. Capta igitur (ut
 dictum est) urbe, itum est in cædes, atq; rapinas, diffu-
 gentibus hincinde latronibus, & se occultantibus, do-
 mos uero plenas confugientium, igne admoto cōcre-
 marūt. In angustijs uiarum (ut ait Poeta) stat ferri aci- **Virgilius.**
 es muerone corusco, stricta parata neci, quos interce-
 perunt, nullo habito discrimine trucidarūt, totaq; flu-
 xit sanguine ciuitas, adeo ut (Iosepho teste) pleraque **Iosephus.**
 incensorum, cædium largissim⁹ sanguis extingueret.
 In præclaras etiam domos milites Romani irruentes,
 totas mortuorum familias, & plena (quos fames con-
 sumperat) cadaueribus inueniētes tecta, tetrum adeo
 L

aspectu abhorrentes, manibus uacuis sunt egressi, ob-
 uios tamen quosq; transire non cessabant, quoula
 q; uergente in noctem die, a cedibus est temperatum.
 Sed per eam inualescebat incendium. Postero autem
 die, adhuc ardente ciuitate, Titus ingentissimas turri-
 um munitioes cum amicis ingreditur, magnopere ad-
 miratus, quia has sponte tyranni deseruissent. Cōspe-
 cta deniq; solida earum altitudine, magnitudine, sub-
 tiliq; compagine lapidum. Deo (inquit) plane adiuuā-
 te pugnauimus, & Deus erat qui detraxit ab istis mu-
 nitionibus Iudæos. Quid enim humanae uires, moles
 q; arietum, aduersus istas ualere. Delente autem eo
 alia ciuitatis menia, murosq; subuertente, has turres
 fortunæ ac prosperitatis suæ monumentum relinque-
 re statuit. Sane laborantibus adhuc in hostium cade
 militibus, ingens restabat multitudo superstitum.
 ¶ Verum solis armatis ab eo interfici iussis, cæteram,
 quæ inermis erat, multitudinem seruari iubet. Præpo-
 sito huic negotio uiro quodam, qui fortunam quam
 quis meritus esset decerneret, qui seditiosos ac latro-
 nes cum alius alium iudicasset interficiens, electos iu-
 uenes proceros & uenusto corpore præstantes, Cæsa-
 rum triumpho seruabat. Latronum uero duces Simo
 & Ioannes extrema iam omnia passi, in Romanorum
 manus peruenere, quorum alter Simon qui postero
 us comprehensus est, ut postea dicemus triumpho ser-
 uabatur, Ioannes autem æternis ut probe meruerat uin-
 culis, teterrimo carceris squalore periturus deputatus
 est. Omni iam Hierosolymorum urbe collapsa, flama

Anonum...
 nos...
 papulysa...
 atq; alia...

^{inflectant} misque ^{antiqua} exusta, tres ^{que vixi opulenti} quas diximus turre cum occiden-
 talis parte muri, pro imponendo præsidio Romanos
 rum seruatae sunt. Cætera omnia adeo sunt ^{destruxit} euerfa &
 deleta, ut tantæ uix urbis ruinae, homini qui florens
 tem prius uidisset, apparere possent. Non fuisset hoc
 loco uir clarissime ab ^{abuenant} instituto nostro alienum, ingen-
 tia ^{postea} quæ hanc urbis uastitatem ^{destruxerunt} uidebantur prælagire
 portenta, ut in huius pene opis calce describeremus,
 dominique saluatoris aduersus infelicia Hierosolyma
 comminationes ^{missio} explicare, quæ celi ac teræ reparato-
 rem, & ueræ religionis pacificum fundatorem, ad se
 uenientem recipere nolueret. Sed operis magnitudi-
 nem ueritus, ex magnis autoribus hæc ^{quæ} conquirenda
 relinquere tibi consilium fuit. Apud Egesippum em
 hæc, Eusebium, & Iosephum, qui his rebus interfuit,
 cæterosq; ^{scripsit} abunde tractantur autores. Sed ad trium-
 phum Titî, quoniam is quem cum ^{vespasianno} patre de uictis Iudeis
 gessit, ^{gestis} speciosissimus fuit, ^{perperamus} pperemus describendū.

¶ De triumpho speciosissimo, quem Titus cum
 patre Vespasiano urbē Romā ingressus
 habuit, Et quomodo pacis tem-
 plo ædificato, quæ ex tēplo
 Hierosolymorū adue-
 xere donaria, in
 eodem cō-
 secrarūt.

¶ Capitulum decimūquintum

L ij